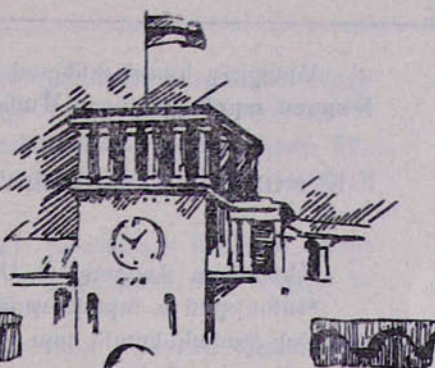

Մայր հայրենիքում

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Սեպտեմբերի 27-ին, երկուշաբթի օրը, ժամը 15-ին, Կենտրոնական հրեպանական հանձնաժողովը սրբալույս մեռոնի օրհնության և Հայոց Հայրապետի զահակալության քսամամյակի առիթով Երևանի «Արմենիա» հյուրանոցում կազմակերպեց պաշտոնական ճաշկերույթ, որին ներկա եղան 270 հոգի:

Հրավիրյալների թվում էին Երուսաղեմի և Կ. Պոլսի հայոց սրբազան պատրիարքները, թեմակալ առաջնորդները, թեմերի ներկայացուցիչները, Մայր Աթոռի բարերարներ, Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամներ, Երեւանի գիտության, մշակութային հիմնարկությունների ղեկավարներ, հայ մտավորականության ներկայացուցիչներ, Մայր Աթոռին առընթեր ճարտարապետական և իրավագիտական հանձնաժողովների անդամներ, Մայր Աթոռի պաշտոնեությունը, հոգևոր ճեմարանի դասախոսներ և բազում այլ հյուրեր:

Պաշտոնական սույն ճաշկերույթին մասնակցում էին նաև հանդիսություններին հրավիրված բույր եկեղեցիների հոգևոր պետերն ու ներկայացուցիչները:

Ընդունելությանը ներկա էին նաև ՀՍՍՀ Միևիստրների սովետին առընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ Սարգիս Գասպարյանը, տեղակալ Անդրանիկ Հասրաթյանը և խորհրդի բոլոր անդամները:

Սեղանն օրհնեց Հայոց Հայրապետը: Այնուհետև հայրենի բարիքներով ծանրաբեռն սեղանների շուրջ ստեղծվեց հայրենական խանդավառություն և ոգևորություն:

Հոբելյանական սույն ճաշկերույթի սեղանը ղեկավարեցին տ. Կոմիտաս և տ. Ծաֆե արքեպիսկոպոսները, որոնք ներկաներից շատերին խոսք տվեցին՝ այս առթիվ շնորհավորելու Հայոց Հայրապետին և արտահայտելու իրենց որդիական երախտագետ զգացումները հայ ժողովրդի կյանքում Հայոց Հայրապետի և Մայր Աթոռի ու Էջմիածնի կատարած հոգևոր, եկեղեցական, հայրենամար ու խաղաղասիրական առաքելության համար:

Առաջինը ելույթ ունեցավ ԱՄՆ-ի հայոց արևելյան թեմի սուաջնորդ տ. Թորգոմ արքեպիսկոպոս Մանուկյանը հետևյալ ուղերձով.

Տ. ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ ԾՆՈՐՀԱՎՈՐԱԿԱՆ ԽՈՍՔԸ

Վեհափառ Հայրապետ Ամենայն Հայոց,

Գոհության և ուրախության զգացումներ կ'ընկնեն սրտերը Ձեր աշխարհացրիվ զավակներուն, այս վեհաշուք հանդիսադրության առիթը մեզի ընծայված ըլլալուն համար:

Եկած ենք մոտենն ու հեռվեն, ցամաքներ և օվկիանոսներ կտրելով: Եկած ենք իբրև զավակները այն ժողովուրդին, որ ամբողջ հազարամյակներ խիզախորեն պաշտպանեց հայ եկեղեցին և հայ հայրենիքը: Եկած ենք իբրև քանակ ու որակ, իբրև սիրտ ու հոգի՝ երկրագունդի տարածքին վրա ապրող հայության անունով մասնակցելու այս փալլուն հանդեսին, իբրև վկայություն հայրենի պետության և հազարազանգ սուրբ Էջմիածնի անմահ հանջ պայծառության:

Եկած ենք մեր պատվական Վեհին հայտնելու երախտագիտություն՝ իր զմայլագեղ անձովն ու քսանամյա բազմաշխատ իր տուրքովը արդյունավորած իրագործումներուն համար:

Եվ այս սիրառատ պահուն, ինչպես միշտ, Վեհիդ իսկ բնորոշումով, «մեզի հետ են դարերը որ անցան, մեզի հետ են լուսապսակ հայրերը մեր, մեզի հետ է բովանդակ հոգին համայն հայության»:

Եկած ենք այստեղ իբրև շարունակողները երեսուն դարերու հայոց պատմության, իբրև հավատարիմ ավանդապահները անընկճելի ցեղին, իբրև քաբախուն հոգիները տեսչապաշտ ազգին:

Եկած ենք հայության Մայր Աթոռը, որուն վրա բազմած են 130 երանգելի հայրապետներ, որոնք իրենց անձեն ու հոգիեն, իրենց միտքեն ու հավատքեն, իմանալի ու զգալի շողեր են բաշխած ու ճառագայթած «վասն Քրիստոսի և վասն հայրենեաց»:

Ներկայիս ավելի ևս հատակությամբ կըմբռնենք իմաստը Հայաստան աշխարհի ամբողջ տարածքը լեցնող հոյակապ տաճարներուն, հնամենի վանքերուն, «Քարէ սիմֆոնիաներուն», մագաղաթա սխրապատումներուն և հայ ստեղծագործ հանճարին արգասիքը հանդիսացող փառավոր վկայություններուն, որոնք մեր ժողովուրդին խիզախ մաքառումն ու տոկունությունը ապահովեցին իբրև անխորտակելի պատվանդաններ՝ մնալու, տևելու, և հասնելու պերճափայլ պետականության, հինգ հարյուր տարվան հպատակության բոլոր տաժանքներե, հալածանքներե և կոտորածներե անցնելե վերջ:

Ու սա օրերուն, հայկական պետության ընծայած կարելիություններով, լուսապայծառ քաղաքամայր Երևանին գրեթե դոկից, հազարամյակներե ի վեր սովետարանական առաքելություն կատարած սուրբ Էջմիածնի գետիններուն վրա կտոնախմբենք ամենայն հայոց Հայրապետական Աթոռի 130-րդ Գահակալին քսանամյակը:

Ասիկա բարեղեւ պաշտ մըն է անկասկած և բաղձալի պատեհություն մը մաս անձնապես ու հավաքաբար հայտնելու մեր քաջակորով Հովվապետին մեր խորագգաց սերը, հարգանքի և հավատարմության մեր զգացումը:

Ուրախ ենք այս հանդիսության մասնակցողներս: Կցնծա այս պահուն

հայ ժողովուրդը, վասնզի ահա հայրենի հողին վրա փառավորապես կնշվի անձն ու գործը մեծ ու շինարար հայրապետի մը:

Հայրապետ մը իրավ, որուն գերակշիռ անձնավորության, հոգևոր հեղինակության, բարոյական ուժին հմայքովը կապրի, կիտյանա վեր, հանուր բարեպաշտ հայությունը:

Հայրապետ մը, որուն սերը (ծովի պես) խորունկ է հանդես պայք հայրենիքին, հայ եկեղեցիին, հայ մշակույթին ու դպրության, հայ հոգիին ու ոգեկանության:

Որ մաքուր էր հոգին, կամեցող էր սիրտը լայն բացավ նկատմամբ անոնց, որոնք չուզեցին կամ չկրցան անապ հայու ներքին ձայնին, և երկվորյակները շահարկելե մղված՝ առին սին ու պատիր քայլեր՝ վնասելով հայ եկեղեցվո առաքելության գործին:

Հայրապետ մը, որ անդադրում մտածեց, ծրագրեց, շինեց ու բարեգարհեց: Ահավասիկ հրճվանքով կոխենք հայոց հավատքի միջնաբերդը, որ կնատագաթե իր հոգևոր ճեմարանով, իր պարբերաթերթով, իր սիաքանական կյանքով, և դեռ բազմատեսակ վերակառուցումներով:

Հայրապետ մը, որ շնորհաբեր էր այցերով խանդավառեց ու ոգևորեց հավատացյալ էր հոտը, ի Հայաստան և ի սփյուռս տարացրիվ, ոչ միայն էր բարձր անհատականությամբ, այլև էր քաղցրաշունչ խոսքերովը, էր բովանդակալից պատգամներովը:

Հայրապետ մը, որ ուզեց և կարողացավ կամուրջ մը ձգել Հայց. եկեղեցվո և բոլոր քրիստոսապաշտ եկեղեցիներու միջև: Որ իրապես օժանդակ հանդիսացավ եկեղեցիներու էկոմենական շարժումին: Որ բանաձևեց ուղին՝ գործոն կերպով նպաստելու աշխարհի մեջ արդարության և խաղաղության պահպանման ու ամրապնդման կենսական գործին: Որ ավետարանական եղբայրության և համաքրիստոնեական միության համար եղած կոչերուն միացուց ազնիվ ու մաքուր, թարմ ու առույգ ձայնը էր, լեզու գտնելու ժամանակակից գիտության, մշակույթի և ընկերային ապրող ու զարգացող գաղափարներու և իրականություններու հետ, խնայելու քրիստոնեության՝ վտանգը մեկուսացվելուն կամ մեկուսանալուն:

Հայրապետ մը, որ կամեցավ գնահատել, վարձատրել ամենեւն շատ՝ նվիրյալ ծառայողները ազգին, մշակները հայ գիրին ու գիտության, կառուցողները տաճարներու, և գործիչները մեր հասարակության: Որ պատմական գահին ու էր պատվական անձին և տարած աշխատանքներուն պատճառով շահեցավ վստահություններ ամենուրեք, ստացավ սրտաբուխ հատկացումներ, վայելեց գործակցությունը պատրաստակամ հոգիներուն՝ որոնք կներկայացնեին հայության բոլոր խավերը, բոլոր երեսակները:

Այս բազմաթիվ և դեռ չմատնանշված իրագործումներուն համար շնորհակալիք արձանագրելու փափաքով եկած ենք համբույր դնելու Ամենայն Հայոց Սրբազնագույն կաթողիկոսի մեռոնած Աջույն: Խոսք տալու, ուխտ ընելու, մշտադառն աշխատելու հայ եկեղեցիի և հայ մշակույթի ծաղկումին համար, հայ հոգիները՝ իրարու հետ միացված-ամրացած, ոսկի օղակներու պես, կապելու մեր պապերուն հայրենիքին ու հավատքի պատմեշ սուրբ Էջմիածնին:

Հայց. եկեղեցվո Հյուսիսային Ամերիկայի արևելյան թեմը, Միացյալ Նահանգաց և Կանադայի էր զավակներուն սրտաբուխ նվերը կմատուցանե Նորին Ս. Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Առաջին Սրբազնագույն կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց, յոթանասունհինգ հազար դոլլարի գումար մը տրամադրե-

լով Վեհափառ Հայրապետին, Մայր Հայաստանի մեջ գեղակերտելու համար հայ հավատքի տուն տաճարներն մին:

Եվ կաղոթե՞րգե՞նք. «Տե՛ր, անասան պահիր դու միշտ, քո իսկ հիմնած Մայր Աթոռ»:

Նման ոգեշունչ և գեղեցիկ ելույթներ ունեցան Ռումինիայի և Բուլղարիայի հայոց առաջնորդ տ. Տիրաչը եպիսկոպոս Մարտիկյանն ու Անգլիայի հայոց հայրապետական պատվիրակ և Լոնդոնի հայոց հոգևոր տեսուչ տ. Ներսես եպիսկոպոս Պողոսյանը:

Թեմերի պատգամավորներից ոմանք նույնպես իրենց սրտատուչ ելույթներով շնորհավորեցին Հայոց Հայրապետի գահակալության քսանամյակը՝ որդիական հավատարմություն, սեր ու պաշտամունք հայտնելով Մայր Աթոռ ու Էջմիածնի հանդեպ: Այս ոգով ելույթներ ունեցան Գևորգ Թահտան (Լոնդոն), Վահան Ալեքսանյանը (Եգիպտոս), Բաֆֆի Իսրայելյանը (Բուենոս-Այրես), Կարո Մարտինը (Հնդկաստան) և ուրիշներ:

Իրաքի թեմի ազգային կենտրոնական վարչության անունից վարչության ատենադպիր դոկտ. Հասրաթ Միքայելյանն ընթերցեց հետևյալ շնորհավորական գիրը.

Վեհափառ Տեր,

Այս հանդիսավոր օրվա առթիվ, Հայաստանյայց եկեղեցվո սրբազան հայրերու և ազգային-հասարակական կյանքի մեջ դիրք ու վաստակ ունեցող հարգարժան անձերու կողմե եղած այնքան գեղեցիկ և իմաստալից արտահայտություններն հետո, թերևս ավելորդ ըլլային այս քանի մը անպաճույճ խոսքերը, եթե ես և ազգային կենտրոնական վարչության գործակից ընկերս՝ պրն. Արամ Սեթյան, չունենայինք հաճելի պարտականությունը, անպայմանորեն փոխանցելու Ձերդ Վեհափառության, Իրաքի հայ ազգային կենտրոնական վարչության, ազգային-հասարակական մարմիններու և համայն իրաքահայության որդիական հարգանքները, և մաղթելու երկար և երջանիկ կյանք, ի փառս Հայաստանյայց եկեղեցվո:

Վեհափառ Տեր, եթե հրաշքով մը կարելի ըլլար հարազատ կերպով այստեղ պատկերացնելու Իրաքի ավելի քան չորս հարյուր տարվա պատմություն ունեցող հին հայության, և եղեռնեն հրաշքով ճողոպրած մնացորդացի զգացումները, վստահ եմ, որ ներկաները պիտի գտնվեին հուզիչ տեսարանի մը առջև, որովհետև Մայր Աթոռն ու ա. Էջմիածինը ոչ թե եղած են ու կնկատվին սոսկ կրոնական կենտրոն մը միայն, այլ ունեցած են բոլորովին այլ նշանակություն մը,—վկա՝ մեր պատմությունը:

Վեհափառ Տեր, թույլ տվեք մաղթանքի այս քանի մը խոսքը փակել 1965-ին, Ձեր գահակալության տասնամյակի առթիվ, ցարդ ինձի անձամբ ազգայինի մը այնքան խոր և իմաստալից մոտավորապես հետևյալ խոսքերով. «Օրհնյալ ըլլա այն արգանդը, որ հայության պարգևեց Վազգեն Վեհափառի նման կաթողիկոս մը»:

Մնամք որդիական ակնածանք մատչելով ի համբույր Ձերդ Վեհափառության սուրբ Աջույն՝

ԱՐԱՄ ՍԵԹՅԱՆ

նախագահ

ԴՈԿՏ. ՀԱՍՐԱԹ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

ատենադպիր

Չափազանց հուզիչ և ջերմ հնչեցին հայրենի մտավորականության անունից խոսք առնող սիրված բանաստեղծներ Միլվա Կապուտիկյանի և Գեվորգ Էմինի ելույթները: Նրանք իրենց խոսքի մեջ վեր հանեցին Հայոց Հայրապետի՝ հայ մշակույթի և հայ գրականության հանդեպ ունեցած մեծ սերն ու գուրգուրանքը, ինչպես նաև հայրենասեր Հայրապետի խաղաղասիրական ու հայրենամուկ գործունեությունը՝ համրապնդումն սփյուռք-հայրենիք եղբայրական հարաբերությունների և ի բարօրություն վերածնված Հայոց աշխարհի:

Մայր Աթոռին առընթեր ճարտարապետական հանձնաժողովի անունից հանդես եկավ նաև հանձնաժողովի նախագահ, ճարտարապետ դոկտ. Վարազդատ Հարությունյանը շնորհավորանքի հետևյալ խոսքով.

«Վեհափա՛ն Հայրապետ,

Ինձ պատիվ է շնորհված այս հանդիսավոր օրը Մայր Աթոռին առընթեր ճարտարապետական հանձնաժողովի անունից ջերմորեն շնորհավորել Ձերդ Սրբությանը, Ձեր գահակալության քսանամյակի առթիվ:

Անցած երկու տասնամյակների ընթացքում Դուք Ձեր բազմաթիվ գործունեությունը, որպես Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցու Հայրապետ, նշանավորեցիք նաև բացառիկ արդյունավետ վերաշինական ու շինարարական ձեռնարկումներով, որոնցով Ձեր անունն ըստ արժանվույն ոսկե տառերով պիտի արձանագրվի շինարար հայ կաթողիկոսների անունների շարքում:

Մեծ խորհուրդ կա նրանում, որ այդ գործունեությունը տեղի ունեցավ հայ ժողովրդի պատմական աննախընթաց վերելքի ու վերածնության շրջանում, սովետական կարգերի օրոք:

Առանց չափազանցության կարելի է ասել, որ անցյալում հայոց ոչ մի կաթողիկոս հնարավորություն չի ունեցել իրականացնելու շինարարական այնպիսի մեծածավալ, բազմաբովանդակ ծրագրեր, ինչպես մեր լուսավոր օրերում այդ հաջողվեց Ձերդ Սրբությանը:

Ստանալով հայրենի բարեխնամ կառավարության ամենօրյա աջակցությունը, հավատացյալ հայության նյութական օգնությունը, Վազգեն Առաջին Ամենայն Հայոց կաթողիկոսն Իր գահակալության բոլոր տարիներին անդադրում կերպով, հայրենասիրաբար ու նրբանկատ խնացությամբ գլխավորեց մեր հին եկեղեցիների և վանքերի վերանորոգման ու բարեզարդման, նոր շենքերի կառուցման աշխատանքները:

Մեր հանձնաժողովը, որին երկար տարիներ գլխավորում էր հանգուցյալ բազմահմուտ ճարտարապետ Միքայել Մազմանյանը, սատար եղավ շինարար կաթողիկոսի նախաձեռնումներին, գիտական ու մասնագիտական հոգատարությամբ իրականացրեց դրանք: Մեծ ավանդ մուծեցին այդ հայրենամուկ գործում հանձնաժողովի անդամներ՝ անժամանակ կյանքից հեռացած շնորհաշատ ճարտարապետ Ռաֆայել Իսրայելյանը, Մայր Աթոռի ճարտարապետ Արծրուն Գալիկյանը, ճարտարապետ Բաղդասար Արզումանյանը և տաղանդավոր շատ արվեստագետներ ու փորձառու վարպետներ:

Վեհափա՛ն Տեր, Ձեր գահակալության քսանամյակին նվիրված այս հանդիսավոր առիթով իմ արվեստակից ընկերները հանձնարարել են հավաստիացնել Ձեզ, որ առաջիկայում նույն նվիրվածությամբ պատրաստ ենք մեր անձը տրամադրել Ձեր շինարարական ապագա ծրագրերի իրականաց-

մանը՝ ի պայծառություն Մայր Աթոռի և Էջմիածնի, ի հաստատումն հայ ժողովրդի ճարտարապետական բարձրարժեք կոթողների:

Արևշատություն և առողջություն, երկար տարիների բեղմնավոր կյանք ենք մաղթում Ձեզ:

Այս առթիվ պատգամավորներից և հյուրերից ումանք Մայր Աթոռին արտաբուխ նոր նվիրատվություններ կատարեցին, որպեսզի Նորին Սրբությունը հետագա տարիներին ևս կարողանա շարունակել իր, կրթական, շինարարական, ձեռնարկումները՝ ի պայծառություն և Էջմիածնի և Հայաստանյայց եկեղեցու:

Ծաշկերույթի ավարտին, խանդավառ արտահայտությունների ներքո, խոսք առավ Հայոց Հայրապետը, հայտնեց իր շնորհակալությունները բոլոր հյուրերի ներկայությանը՝ ելույթ ունեցողների որդիական անկեղծ և ջերմ շնորհավորանքների համար:

Այս առթիվ Վեհափառ Հայրապետը ս. Գրիգոր Լուսավորչի առաջին կարգի շքանշանով զարդարեց կրծքերը մեծննօրհնության կնքահայրեր Գևորգ Թահուայի (Լոնդոն), Հովակիմ Մուրադյանի (ԱՄՆ):

Մեծննօրհնության երրորդ կնքահայրն էր Մայր Աթոռի բարերար Գևորգ Պագրճյանի երիտասարդ որդին՝ Րաֆֆի Պագրճյանը, որն այս առթիվ արժանացավ Հայոց Հայրապետի օրհնությանը:

Հոբելյանական սույն ճաշկերույթն ավարտվեց ժամը 18-ին՝ խմբովին երգված Տերունական աղոթքով:

Նույն օրը, երեկոյան, Վեհափառ Հայրապետին հրաժեշտ տվեց Բասիլիոս Մար Թոմա Մատթեոս Ա կաթողիկոսը՝ իր շքախմբով, և մեկնեց իր Աթոռ:

